

(א) ב"ק ק"ח; (ב) וועי' תוס' ב"ב לו: ד"ה ואם ידוע,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מה וכו' בשאמר ליה כך וכך הינו. עין גיטין דף ע"א תוס' ד"ה כיון:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה מה. ועי' כ"י. כ"כ אצל כל הסופרים חולקים ע"ז: [ב] שם אצל לאוקמא כ"י. כ"כ אצל רש"י שם ד"ה פרידסא והר"ש ושו"פ כתבו טור או סמך וקושי' תוס' מיר' המ"מ משום דלון דרך למכור פירות פדס ק:

מוסף רש"י

הגדול את חבריו והבליע לו בחשבון. לאחר זמן לקח הימנו מקח וכשתנן לו דמיס הסיק עליהם מעות הגולה והכליע בחשבון. שהיה בוס לומר הרי גולתך. (ב"ק ק"ח). ולרדות את בוררת. לשון הגדלת דיוקן של כל דבר הנדבק וכן לענין פת הנדבקה בתור נקדחת הנדלתו רד"ה. הירדה פת מן התנור. על שם שהדבש עשוי על ידי חלות שוה מדויק בדופי הכלי בכל נדדן מדופן אל דופן כמדת עוגל הכלי (פוסקים י"ט טו).

בעשורייסא וחומשייסא. אם יש לחלק למעות העודפות להוציאן עשרה עשרה או ה' ואין אחד או שנים עודפות שאין צלוח לכלל ה' יש לומר שטעה בחשבונו אם עשורייסא ניכחו טעה בין חמשים לארבעים או בין ארבעים לשלשים ואם אינן עשוריות וישנן

חמשיסות יש שהיו רגילין למנות חמשה חמשה ואם היו עודפות הכרה כגון ג"ה טעה בעשוריות כדפי' ויש כאלן טעות של ג' בדלוג אחד וזה העודפות טעה בין ג' לארבע או אם עודפות ט"ו או כ"ה טעה ג' פעמים או ה' פעמים בחשבון של חמש אצל אם עודפות על החמשיסות אחת או ב' או ג' וד' שאינן מגיעות לה' לא טעה כלום וכולם מתנה: **ואי איניס תקיפא ואל.** זה שנתנס לו אדם קשה הוא שאינו רגיל לגמול חסדים ולתת מתנת חנם: **מאי.** כמה יתלה זה לעכבם צידו: **אמר ליה.** כיון דליכא למימר טעה בחשבון תלינן למימר דלמא מיגול גזילה זה ימיס רביס וזה לא ידע והשתא מלאו לבו להשיבו: **דלא שקול וטרי ליה.** לא נשא ונתן עמו מעולם: **בשיליה פירקין.** כשסיים לדרוש צאתי ולא שמעתי תחילת דבריו: **שמעיס דקאמר קרי קרי.** שמעתי דורש ומוזכר דלועין תמיד: **יהינא לך.** לאחר זמן: **בני גרמיאל.** אמה אמה: **איסנאו.** אם יש לו צגנו גדולות בני אמה: **ויסנאו.** ועודן קטנות הן אסור: **ולרדות אם כוורסו.** על שם שעשויות חלות חלות ודוקות מדופן אל דופן קרי ליה רדייה כרדיית פת מדובקת בתנור: **מה שעני חולבוס מכור לך.** צחק וכך זוז אם מעט אם רב יגיעך: **מוסר.** שהרי קיבל עליי הפסד ושכר הלכך אפי' ימלא יותר משנה הדמים אין כאלן אגר נטר ליה דאי הוה צליר מדמים נמי הוה שקיל: **אצל אמר לו כך וכך.** סאין ואחיל גציה בשכר הקדמת המעות אסור: **איכא דאמרי.** גבי קרי אמר רבא שפיר דמי: **והא פניא אסור.** גבי גזיה וחלצ: **לאו מנייה קא רבנ.** חלצ הבא לאחר זמן

אינו גדל מכח חלצ שהיה צבהנה בשעת מכר דהא כי שקיל להאי כוליה לגמרי אחי אחרינא: **אצל הבא.** הנוסף על הדלועים קטנים ונעשו גדולות: **מנייה קרבו.** מכח הקטנות בל והקטנות כבר היו בשעת מכר ומדידה הוא דקא משבח ואזיל: **דיי שקלי ליה להאי.** בזוינא וזטרתי לא אחיא אחייתי ש"מ מגופיה קרבו: **אחציסא דחמרא.** שיש צידך: **אם סקפה.** אם מחממת:

קרוב

פרזק רופילא וי"ל דלעולם איירי כשמשך ואפי"ה אסור אי אמר אי וילא צרשותך דחשיז קרוב לשכר ורחוק להפסד כדאמר לקמן (דף ע.) גבי עיסקא דאסור אע"ג שיכול להתנות שאם יבא הפסד בעיסקא יהיו כל המעות הלואה ואם יבא ריוח יהיו כולם פקדון אלא ודאי כיון דאחריות ההפסד על המקבל לא מהני אפילו בתנאי להחשיז פקדון א"כ מיירי כשלא משך וצריך להתנות דאי לא מתני איכא מי שפרע דאין צו כל כך הפסד דאיכא דניחא ליה בחלל טפי מצחמרא כדאמרין בהמוכר את הספינה (ב"ב ד' פד: וסא) וא"ת אכתי כי לא אתני נמי יכול לחזור צו אי תקפה דמקח טעות הוא אפי' הביאו לוקח בצינו ושהה הרבה ואחר כך החמיץ דא"ר חנינא בהמוכר את הפירות (סא ד' טז. וסא) גבי מוכר יין לחצירו והחמיץ לא שנו אלא בקנקנים דלוקח אצל בקנקנים דמוכר מני אמר ליה הא חמך והא קנקןך ואפי' מאן דפליג התם ואמר מולא דגברא גרים מ"מ כי אתני מאי פריך הכא קרוב לשכר ורחוק להפסד הוא והא מקח טעות הוא דליכא למימר מוליה דלוקח גרים כיון דהתנה עמו דאי תקפה צרשותיה ובסוף פירקין (ד' עג.) נמי אמרינן גבי רבנן דיהבי זוזי אחמרא בשארי ומבשרי להו בטבת וקאמר אחמרא יהבי ואחלל לא יהבי ואין לחלק בין מוכר בשארי ולוקח בטבת לשאר השנה דבהמוכר פירות לא קמפלגי בין קודם טבת לאחר טבת לכך נראה דתקפה דהכא לאו היינו שהחמיץ אלא קלקול בעלמא כמו יין הנמכר בטבת דהמוכר פירות דאותו שהחמיץ אחר תשרי מתשרי היה עומד להתחמך כדאמר בסוף פירקין ואותו הוא מקח טעות אצל תקיף דהכא אין זה הקלקול ראוי לעמוד מתשרי ואין זה מקח טעות ועליו יהבי זוזי והוה תקפה דהכא כי ההוא דהמוכר פירות דאמר רבא האי מאן דוצין חציאת דחמרא ותקיק כ"י דלאו היינו החמיץ דבעי בתר הכי חלל מאי ואף על גב דבההיא דצרכות (ד' ה:) רב הונא תקיפא ליה ארבע מאה דני דחמרא הוה החמיץ דקאמר איקר חלל מ"מ הך דהכא לאו היינו החמיץ כדפי' וא"ת מאי צריך לקמן (סא) טעמא דמעיקרא חלל חלל תיפוק ליה דאפילו בתקפה דליכא למימר הכי שרי להתנות כדאמר הכא כיון דקביל עליה יוקרא חולל קרוב לזה ולזה הוא וי"ל דקלקול של חיימון שכיח הלכך אע"ג דמקבל עליה יוקרא חולל הוא רחוק להפסד והוה דומה לרביית אי לאו טעמא דמעיקרא חלל חלל:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא סד.

בעשורייסא וחומשייסא. הם היו רגילין בחמשה כדרך שאנו מונין אחד אחד ולדין הוא צל ענין כדדי שהדעת טועה: **מה** שענין חולבות מבור דף מותר. הך צרייתא לא קשיא לרז דאסר לקמן פרידסא בסוף פירקין (דף עג.) דהכא חזין רגילות לזולל

צביל הממתת יוס או יומים לכן מותר שמקבל עליו הפסד ושכר וכן יכול להפסיד כמו להשתכר הלכך אפילו ימלא יותר מן הדמים שנתן לא הוה אגר נטר אצל פרידסא אסר רב דקא חזיל גציה טובא שרגיל לקנות צעוד שהוא צוסר ומשום הקדמת מעות עד זמן הצליר אחיל גציה והוה אגר נטר ואע"ג דהתם נמי וימנין דלית צבו תיזהא דקאמר שמואל כגון צד או קרס או גשמים ומפסיד הכל רב לא חייס להכי דלא שכיח הוא וא"ת לרז דאסר פרידסא מ"ש ממשכנתא דסורא דמשמע לקמן (דף טו:) דשריא לכ"ע דכתבי הכי צמשלס שניס אילין תיפוק ארעא דא צלל כסף דשרי אפילו לכמה שנים לאחיל גציה כ"ש לשנה אחת ויש לומר דשאי משכנתא דסורא שקונה קרקע מעכשיו צמעות ושטר לפירוטיה אי לא יפדנה הלואה אצל פרידסא אינו וזהו צסוס דבר והוה חזיל גציה עד הצלירה ועוד דמשכנתא דסורא קנוי לו קרקע לכל דבר אפי' למשטח צה פרי ולהעמיד שם בהמותיו וכל תשמיש שירצה אצל צפרידסא אינו מוכר אלא יין בלבד [א] ועוד י"ל דרז לא אסר פרידסא אלא דוקא כשאמר ליה כך וכך היינו מכור לך אצל אם מכר לו הך הן מעט מה שיגדל מודה רב דשרי ואפי"ה שרי שמואל משום תיזהא שהיין יהיה רע ולא יסוה הדמים שנתן והכא צקרי ועזי חולצו דאסור מודה שמואל דלא שייך ציה תיזהא ולאכא דאמרי נמי דשרי רבא כיון דממילא קא רבו אחיא אפי' אליבא דרב ואע"ג דהתם נמי ממילא קרבי [ב] איכא לאוקמי דהתם מיירי צפרידסא כשלא ילא עדיין הפרי כלל: **אי תקפה ברשותך.**

תימה דהכי מיירי דאי צשמשך א"כ אפילו אמר ליה אי תקפה אי וילא צרשותך ואי יקרי צרשותי הוה שרי שהרי מתנה עמו שאם יוקיר יהא המקח קיים מעכשיו ואין המעות הלואה אלאו ואי תקפה או וילא יהא המקח בטל והיו המעות הלואה ויחזירו לו ומה רצית יש כאלן ואי צשלל משך מה צריך להתנות אי תקפה צרשותך כי לא אתני יכול לחזור דליכא מי שפרע כיון שמפסיד הכל כדמשמע לעיל צפ' הובב (דף מט:) גבי ההוא חמרא דבעי למנסביה דבי וילא צרשותך דחשיז קרוב לשכר ורחוק להפסד כדאמר לקמן אלא ודאי כיון דאחריות ההפסד על המקבל לא מהני אפילו בתנאי להחשיז פקדון א"כ מיירי כשלא משך וצריך להתנות דאי לא מתני איכא מי שפרע דאין צו כל כך הפסד דאיכא דניחא ליה בחלל טפי מצחמרא כדאמרין בהמוכר את הספינה (ב"ב ד' פד: וסא) וא"ת אכתי כי לא אתני נמי יכול לחזור צו אי תקפה דמקח טעות הוא אפי' הביאו לוקח בצינו ושהה הרבה ואחר כך החמיץ דא"ר חנינא בהמוכר את הפירות (סא ד' טז. וסא) גבי מוכר יין לחצירו והחמיץ לא שנו אלא בקנקנים דלוקח אצל בקנקנים דמוכר מני אמר ליה הא חמך והא קנקןך ואפי' מאן דפליג התם ואמר מולא דגברא גרים מ"מ כי אתני מאי פריך הכא קרוב לשכר ורחוק להפסד הוא והא מקח טעות הוא דליכא למימר מוליה דלוקח גרים כיון דהתנה עמו דאי תקפה צרשותיה ובסוף פירקין (ד' עג.) נמי אמרינן גבי רבנן דיהבי זוזי אחמרא בשארי ומבשרי להו בטבת וקאמר אחמרא יהבי ואחלל לא יהבי ואין לחלק בין מוכר בשארי ולוקח בטבת לשאר השנה דבהמוכר פירות לא קמפלגי בין קודם טבת לאחר טבת לכך נראה דתקפה דהכא לאו היינו שהחמיץ אלא קלקול בעלמא כמו יין הנמכר בטבת דהמוכר פירות דאותו שהחמיץ אחר תשרי מתשרי היה עומד להתחמך כדאמר בסוף פירקין ואותו הוא מקח טעות אצל תקיף דהכא אין זה הקלקול ראוי לעמוד מתשרי ואין זה מקח טעות ועליו יהבי זוזי והוה תקפה דהכא כי ההוא דהמוכר פירות דאמר רבא האי מאן דוצין חציאת דחמרא ותקיק כ"י דלאו היינו החמיץ דבעי בתר הכי חלל מאי ואף על גב דבההיא דצרכות (ד' ה:) רב הונא תקיפא ליה ארבע מאה דני דחמרא הוה החמיץ דקאמר איקר חלל מ"מ הך דהכא לאו היינו החמיץ כדפי' וא"ת מאי צריך לקמן (סא) טעמא דמעיקרא חלל חלל תיפוק ליה דאפילו בתקפה דליכא למימר הכי שרי להתנות כדאמר הכא כיון דקביל עליה יוקרא חולל קרוב לזה ולזה הוא וי"ל דקלקול של חיימון שכיח הלכך אע"ג דמקבל עליה יוקרא חולל הוא רחוק להפסד והוה דומה לרביית אי לאו טעמא דמעיקרא חלל חלל:

ל א מיי פ"ד מהלכות מלוה ולוה הלכה י סמך לאוין קלו טוש"ע ח"מ ס' רלב סעיף ב: **לא** ב מיי פ"ד מהלכות גביהה ה' י ופ"א מה' גזילה ואבידה ה' ח סמך עשין עא טוש"ע ח"מ ס' שנה סעיף א וס' שסו סעי' ב צה"ה: **לב** ג מיי פ"ט מה' מלוה ולוה הלכה ג סמך לאוין קלו טוש"ע י"ד ס' קעב סעיף ט: **לג** ד מיי שם הלכה י סמך שם טוש"ע שם סעיף ח ובהג"ה: **לד** ה מיי שם פ"ח הלכה י סמך לאוין קלו טוש"ע י"ד ס' קעב סעיף יג: